

Марио Бенедети

100 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА¹

Уругвајски прозни писац, песник и новинар Марио Бенедети (*Mario Benedetti*, 1920–2009) припадник је Генерације 1945 и аутор опуса који обухвата безмало осамдесет књига. Крајем шездесетих година XX века био је професор на Универзитету у Монтевидеу, а након државног удара почетком седамдесетих прогнан је из домовине, те је живео у Буенос Ајресу, Хавани, Мадриду.

Из његовог богатог опуса издвајамо збирке прича *Последње путовање и групе приче* (*El último viaje y otros cuentos*, 1951), *Монтевидеанци* (*Montevideanos*, 1959), *Смрт и група изненађења* (*La muerte y otras sorpresas*, 1968); збирке песама *Појам ошацибине* (*Noción de la patria*, 1963), *Кућа и цијла* (*La casa y el ladrillo*, 1977), *Љубав, жене и животи* (*El amor, las mujeres y la vida*, 1995), *50 сонета* (*50 sonetos*, 2004); романе *Примирје* (*La Tregua*, 1960), *Хвала за ватру* (*Gracias por el fuego*, 1965); есеје *Књижевности мелеској континенти* (*Letras del continente mestizo*, 1967), *Култура између две ватре* (*Cultura entre dos fuegos*, 1986), *Сећање и нада* (*Memoria y esperanza*, 2004).

Добитник је више десетина награда и признања, а део своје личне библиотеке поклонио је Универзитету у Аликантеу (Шпанија), где је основан Центар за ибероамеричке студије Марио Бенедети.

Овај тематски блок настао је, с једне стране, у жељи да се овдашњим читаоцима предочи стилски разнолика проза Марија Бенедетија, његова приповедачка вештина и особен хумор, а с друге у намери да се младим преводиоцима пружи прилика да употребе и представе свој преводилачки дар. Приче у наставку превело је четрнаест апсолвенткиња Одсека за романистику Филозофског факултета, а преводи су настали између априла и јула 2020. године.

Б. К. П.

ДОЗИВИ

¹ Приредила Бојана Ковачевић Петровић.

ПРЕВОДИ

Увек му се дешавало исто. Кад год би неко превео неку од његових песама на страни језик, додуше онај језик који је знао, његови сопствени стихови звучали су му боље него у оригиналу. Стога није био изненађен што му се француска верзија његове песме „Време и звоно“ чинила предивно, љупко и садржајно.

Две године касније, један италијански преводац, који није знао шпански, превео је ту француску верзију. Иако он никада није био љубитељ дуплих превода, није заборадио да је много година раније, управо захваљујући њима, упознао дела Толстоја, Достојевског и Конфучија. Веома је уживао у својој песми *in italico modo*.

Прошле су још три године када је један енглески преводац, који, као ни већина енглеских преводаца, није знао шпански, засновао свој превод на италијанској верзији која је била заснована на француској верзији превода. Иако се овај превод доста разликовао од оригинала, највише се свидео аутору песме са шпанског говорног подручја. Једино га је мало зачудило што овај нови двоструки превод носи назив *Burnt Norton* и што је наводни аутор извесни Т. С. Елиот. Ту грешку је приписао толиким преводима. Међутим, та верзија му се толико свидела да је одлучио лично да је преведе на шпански.

(Са шпанској превела **Ксенија Украјина**)

ПРОГОНИТЕЉ

Као и у многим његовим ноћним морама, он је престрављено почео да бјежи. Чизме његових прогонитеља ударале су и одјекивале по сувом лишћу. Свемоћни кораци приближавали су се лудачким темпом.

Донедавно, када год би имао ноћну мору, његово спасење се налазило у буђењу, али до сада су прогонитељи сазнали за ту стратегију, и више нису дозвољавали да их изненади.

Међутим поново је успио да их изненади. Управо у тренутку када су прогонитељи јеровали да ће се пробудити, он је, једноставно, сањао да спава.

(Са шпанској превела **Крисћина Сјојановић**)

СВАКИДАШЊИЦА

Средином 1974. године једне је ноћи у Буенос Ајресу експлодирало десет или дваест бомби. Биле су различитих врста, али су експлодирале. Буђење у два или три сата ујутро уз неколико ланчаних грмљавина било је готово навика. Чак су се и дјеца прилагодила тој свакидашњици.

Један мој пријатељ из Буенос Ајреса постао је свјестан овог прилагођавања након што је једне вечери у близини његовог стана дошло до снажне експлозије, а његов син, који је имао свега пет година, пробудио се престрашен.

„Шта је то било?“, упитао је. Мој пријатељ га је узео у наручје и помиловао да би га смирио, али у складу са својим васпитним принципима, рекао му је истину : „Била је то бомба.“ „Каква срећа!“, рекао је дјечак. „Мислио сам да је гром.“

(Са шпанској превела Кристина Стојановић)

ЊИХОВА ЉУБАВ НИЈЕ БИЛА ЈЕДНОСТАВНА

Притворили су их због непристојног понашања. Када су мушкарац и жена покушали да објасне, нико им није вјеровао. Заправо, њихова љубав није била једноставна. Он је патио од клаустрофобије, а она од агорафобије. Само из тог разлога су блудничили на праговима.

(Са шпанској превела Кристина Стојановић)

БЕСТИЈАРИЈУМ

Прва сједница годишње скупштине умјетничке и књижевне фауне била је сазвана за 20 сати, а друга за 21 час, али једино је на другој сједници успио да се оствари неопходни кворум.

Своје изостајање са сједнице најавили су Баскервилски Пас, Сен Сансов Лабуд и Мелвилов Моби Дик. Изостанак нису пријавиле Сартрове Муве и Шубертова Пастрмка. Били су присутни Флоберов Папагај, Буриданов Магарац, Пикасова Палома, Даријеви Кентаури, Поов Гавран, Јонесков Носорог и Аристофанове Осе.

На дневном реду је била само једна тачка: именовање Јонесковог Носорога за доживотног и свемоћног предсједника.

Орео, Даријев Кентаур, започео је скупштину рекавши: „Разумијем тајну звијери.“

Буриданов Магарац није рекао ништа, али је наговијестио да му се све то чини неувјерљиво.

Флоберов Папагај се непримјерено убацио три пута: „Друже мој, мала варалице, јеси ли доручковао Јако?“ „Имам доброг дувана.“

Други Даријев Кентаур, Каумантес, подржао је свог колегу Орнеа: „Чудовиште изражава жељу за Орбеовим срцем.“

Јонесков Носорог полако је помјерао блиједи, умрљани рог, као да жели на суптилан начин да каже да он то све узима здраво за готово.

Пикасова Палома долети, а њен измет паде као одлучујући коментар на непробојну главу кандидата.

Ипак, предлог Даријевог Кентаура лебдио је у ваздуху тако да су Аристофанове Осе једногласно одлучиле: „Не, никада, до посљедњег даха.“

Флоберов Папагај покушао је да се умијеша, упорно понављајући:

„Друже мој, мала варалице“, али Поов Гавран напослијетку је отворио кљун. Сви су заћутали, чак и Папагај.

Гавран је рекао: „Никада више.“

(Са шпанској превела Зорана Аћимовић)

ТАНГО

Беше толико пијан да чак није успео да дође кући кривудајући већ се тетурео напред-назад. Кућа му беше празна, мрачна и напуштена. Можда је баш због тога успео неповређен да стигне до столице за љуљање.

Он затвори, отвори, те поново затвори очи. Оно што угледа не беше сан већ чудесан врт. С његовом мајком или без ње. То је зависило од тежине његових очних капака. Када је пак његова мајка била ту, она би то наглашавала упирући кажипрстом уз подсмешљиву гримасу. Није имао потребу да говори. Знао је врло добро о чему се ради. Презирао ју је од детињства, изузетно ниподаштавао и занемаривао. Између ње и њега не беше мостова, само понор, кањони и клисуре. Нарочито због тога, њене зелене очи постадоше сиве и пуне мржње.

Он отвори очи, помилова болне капке, те упери свој непрозиран поглед ка супротном зиду, који поче да се љуља умереним темпом. Слика беше ту: древна фигура снажног човека са лептир-машном, седом косом и наочарима за кратковидост. Поново затвори очи и завири у какав нестваран простор: тамо није било ни машини нити наочара. Када је био трезан, умео је напамет да рецитује све такве песме, међутим сада стихови беху сатерани у заборав. Полуснени човек гледао га је као да жели да му се обрати, изговарајући притом два стиха, строфу, односно страмбото осредњег сонета. Он се пак повлачио, скривао, не желећи ништа да сазна о каквом туђем надахнућу. У том тренутку, младић дохвати бич, прену се и отвори очи.

Слика нестаде, а зид преста да лелуја. Помисли како би му пријала горка кафа, али како доспети до апарата за кафу, укључити плин, а притом не просути воду која је допирала из славине.

По први пут зажали што је мамуран. Поново затвори очи тражећи какав подстицај. Потрајало је док му сан није наишао, а када је наишао, то беше попут какве неочекиване награде. Испред њега, надхват руке, стајала је Дорита, привлачнија него икад, чекајући га замишљеног израза лица, у ружичастој спаваћици која јој склизну низ груди, сада чвршћих него у прошла времена. Он хтеде нешто да каже, али не изусту ништа. Дорита га је очарала својом лепотом. Он одлучи да испружи руку ка левој брадавици, али између његовог кажипрста и палца не беше ничега.

Овог пута отвори очи јер га неко потапша по рамену. То је била, ни мање ни више, његова супруга и не беше сан.

– Поново мамуран – узвикну она.

– Поново мамуран – потврди он. – Није ме срамота да попијем пиће.

– А колико ти је срамоте потребно да попијеш две флаше?

– Три.

– Три? Срамоте или флаше?

– Флаше.

– До када мислиш да ћу трпети овај проклети живот?

– Љубави, то је твоја ствар.

– А ти, немаш ли савести?

– Желиш ли да ти кажем истину? Дојадило ми је.

– Немаш ништа више да ми кажеш?

– Како немам... Знаш да ја увек цитирам класике. На пример, Катула Кастиља (музика Анибала Троила), он је заувек обележио овај тренутак задовољства: „Знам да те растужује / да те боли / када оплакујеш моју проповед о вину.“

– То је тачно. Но, није ни важно. Остављам те овде, са овим курдским ветераном који је већ део твог живота. Готово је. Не брини. Када обоје умремо, знам да ћу те пронаћи у неком рајском бару.

(Са шпанској превела Сања Милашиновић)

САСВИМ СУПРОТНО

– Да видимо – рече професор. – Да ли неко од вас зна шта је супротно од IN?

– OUT – брзо одговори један студент.

– Није нужно размишљати на енглеском. У шпанском језику, супротно од IN обично је иста реч (као сопствени префикс, наравно), само без тог слога.

– Да, знам: индискретан и дискретан, инактиван и активан, зар не?

– Делимично сте у праву. Младићу, немојте заборавити да супротно од интеграција није теграција већ дезинтеграција.

– Не шалите се с нама, професоре.

– Хајде да видимо. Да ли бисте могли да формирате реченицу, мање или више повезану, речима које потврђују граматичку истинитост, ако им се одузме префикс IN?

– Покушаћу, професоре: „Та дивидуа је упамтила своје когните, осећала се неоодољиво али долентно, извршила је вентар породица због којих су је толико дигнирали, и мада се помирила с тим како би постала диферентна, ипак би ноћу патила од сомније, јер се бринуо због флације и њеног кремента.“

– Конвенијенто, али гениозно – признао је професор нерадо.

(Са шпанској превела Маријана Николић)

БОЛИВИЈАЦ СА ИЗЛАЗОМ НА МОРЕ

Када неки Боливијац стигне до мора, чак и ако је пут веома далек, увек је реч о белцу, никада о Индијанцу. Међутим, постојао је један Индијанац, рођен покрај рудника у Оруру, који је неким чудом успео да дође до мора.

Мора да је био драг и наочит дечак, чим га је дама из Ла Паса (која је пролазила Оруром, а припадала је имућној породици), сасвим случајно приметила и одвела га у престоницу, тамо негде педесетих година. Променио је име у Гуалберто Анисето Моралес, научио је да чита и да служи. Толико је то добро радио да су га његове газде водиле са собом када би путовали у Европу, не само да би му проширили видике, већ и да би им помагао око кућних послова.

Тако је дечак (који тада већ беше напунио петнаест година) био у могућности да чува у сећању слике мора: од зелене тоpline Медитерана до залеђених балтичких залива. Када су се после годину дана његови хранитељи вратили, Гуалберто Анисето их је замолио да га пусте да отпутује у своје село како би видео своју породицу.

Тамо, у свом исконском сиромаштву, у скромном и огољеном кућерку, пред немим погледом и у постојаној тишини своје породице, путник је дуго и детаљно приповедао о литицама, таласима, делфинима, бродоградилштима, плимама и осекама, летећим рибама, танкерима, доковима, треперавим светионицима, ајкулама, галебовима и огромним прекоокеанским бродовима.

Међутим, једне ноћи је остао без успомена и заћутао. Ипак, његови најближи нису престали да се надају и наставили су да га посматрају, окупљени око њега на земљаном тлу, образа утрнулих од коке. Из стражњег дела просторије допирао је дедин глас, још увек неумољив, упркос његовим измученим плућима: „И, шта си још доживео?“

Гуалберто Анисето је осећао да не сме да их разочара. Знао је из искуства да је носталгија за морем бескрајна. И тада, тек тада, почео је да им прича о сиренама.

(Са шпанског превела Ања Гардиновачки)

ЧОВЈЕК КОЈИ ЈЕ НАУЧИО ДА ЛАЈЕ

Истина је да су то биле године напорног и прагматичног учења, пуне успона и падова због којих готово да је одустао. Али на крају је побиједила упорност и Рајмундо је научио да лаје. Не да имитира лајање, како то често чине неки прави или умишљени комичари, већ заиста да лаје. Шта га је нагнало да то научи? Пред својим пријатељима је критиковао себе кроз хумор: „Ја заправо лајем да не бих плакао.“ Међутим, најбитнији разлог за то била је његова љубав, скоро побожна, према псима, својој браћи. А љубав је комуникација.

Како вољети без комуницирања?

За Рајмунда је био велики дан када је његово лајање постало најзад разумљиво за Леа, његовог брата пса, а (што је било још необичније) и он је разумио Леов лавез. Од

тог дана Рајмундо и Лео би се, по обичају, опружили током заласка сунца испод сјенице и разглабали о општим темама. Упркос својој љубави према браћи псима, Рајмундо никад није могао да замисли да је Лео имао тако мудар поглед на свијет.

Најзад, једног поподнева се охрабрио да га упита у неколико простих лавежа: „Реци ми сасвим отворено, Лео, шта мислиш о начину на који лајем?“ Леов одговор је био прилично кратак и искрен: „Рекао бих да је веома добар, али требало би га побољшати. Када лајеш, још увек се примјећује људски акценат.“

(Са шпанској превела **Симона Перовић**)

ДРУГО ЈА

Радило се о једном обичном момку: панталоне су му на коленима биле подеране, читао је стрипове, правио је буку за време јела, чачкао је нос, хркао за време поподневне дремке, звао се Армандо Коријенте² у свему осим у једној ствари: имао је Друго Ја.

Друго Ја је носило извесну поезију у погледу, заљубљивало се у глумице, опрезно је лагало, у предвечерје би постајало емотивно. Тог момка је веома бринуло његово Друго Ја и због њега је осећао нелагоду пред својим пријатељима. С друге стране, Друго Ја је било сетно и због тога Армандо није могао да буде онолико прост колико је желео.

Једног поподнева, Армандо је уморан дошао кући с посла, скинуо ципеле, полако размрдао прсте на ногама и укључио радио. На радију су пуштали Моцарта, али момак је заспао. Када се пробудио, Друго Ја је неутешно плакало. У први мах момак није знао шта да учини, али после се сабрао и уредно извређао Друго Ја. Оно му не рече ништа, али следећег дана се убило.

Смрт Другог Ја је у почетку био јак ударац за јадног Арманда, али је затим помислио да од сада може да буде неизмерно прост. Та помисао га је охрабрила.

После само пет дана жалости, изашао је на улицу у намери да прикаже свима своју нову и целовиту простоту. Из даљине је видео да се приближавају његови пријатељи. То га је испунило срећом и истог трена је праснуо у смех.

Међутим, када су прошли поред њега, нису осетили његово присуство. Да зло буде веће, момак је успео да чује њихове коментаре: „Јадан Армандо. А човек би помислио да је изгледао тако снажно и здраво.“

Момку није преостало ништа друго него да престане да се смеје, а у исто време је у грудима осетио гушење које је доста личило на носталгију. Ипак, није могао да осети праву сету, јер је сву сету однело Друго Ја.

(Са шпанској превела **Ања Мишић**)

² Коријенте у преводу значи „обични“ (Прим. прев.)

ЉУБАВНИ ЧИН АНЂЕЛА

Једна од информација које, на велику жалост, недостају мушкарцима и женама свих епоха, везује се за љубавни чин анђела. Чињеница, никад потврђена, да анђели не воде љубав, можда значи да је не воде на исти начин као и смртници.

Друга верзија, такође непотврђена али веродостојнија, говори да иако анђели не воде љубав својим телима (напросто стога што их немају), они то чине речима, односно прикладним речима.

Тако, сваки пут када се Анђео и Анђела сретну између две прозирне стварности, почињу да се гледају, заводећи се и искушавајући једно друго разменом погледа који су, дакако, анђеоски.

И тако Анђео, да би започео чин, каже: „Семе“, Анђела, да би узвратила, одговори: „Бразда.“ Он каже: „Лавина“, а она нежно изговори: „Амбис.“

Речи се смењују вртоглаво као метеори или нежно као пахуље.

Анђео каже: „Дрво.“ А Анђела: „Пећина.“

Покрај њих залепећу крилима Анђео чувар, достојанствен и тих, и Анђео смрти, застрашујући удовац. Али љубавном пару то не смета, они настављају да сричу своју љубав.

Он рече: „Извор.“ А она: „Слив.“

Слогови се ту и тамо утапају у росу, између снежних кристала, док ваздухом струје и њихове наде.

Анђео каже: „Мач“, а Анђела весело одврати: „Рана.“ Он каже: „Звонце“, а она: „Узбуна.“

И у одређеном тренутку изванземаљског оргазма, цирус и кумулус, стратуси и нимбуси, подрхтавају, лепршају, експлодирају, док љубав анђела попут кише засипа свет.

(Са шћанској превела **Ленка Забргац**)

БЕАТРИС, ПОЛУЦИЈА

Тетак Роландо је рекао да овај је град постао несносан због полуције која у њему постоји. Нисам ништа рекла да не испаднем магарац, али из целе реченице једино сам разумела реч *ирад*. Касније сам тражила у речнику реч несносан и нема је. У недељу, кад сам посетила бабу и питала је шта је Роландо хтео да каже речју *несносан*, она се смејала и лепо ми објаснила да је хтео да каже неподношљив. Сада сам већ боље разумела значење, јер Грасијела, то јест моја мајка, рекла ми је ту реч неколико пута или боље речено говори ми је скоро сваки дан, молим те Беатрис, молим те, понекад си стварно неподношљива. Штавише, употребила је ту реч те исте недеље после подне, додуше поновила ју је три пута, молим те, молим те, молим те, Беатрис, понекад си стварно неподношљива, а ја сам опуштено одвратила, хтела си да кажеш да сам несносна, и то јој је било смешно, иако не превише, али ми је признала да јесте и то је било важно. Друга реч, *полуција*, била је много тежа. А њу сам пронашла у речнику.

Каже, полуција: ефузија семена. Шта је ефузија и шта је семе. Тражила сам ефузију и каже: изливање течности. Гледала сам и за семе, и каже: семе, зрно, течност која служи за размножавање. Мислим да то што је рекао тетак Роландо, у преводу значи следеће: овај град је постао неподношљив од изливања семена. Ништа нисам разумела, и тако чим сам се видела са својом другарицом Роситом, испричала сам јој овај озбиљан проблем који ме мучи, и све што сам нашла у речнику. Тек она ће на то: ја мислим да је семен сензуална реч, али нисам сигурна у њено значење. Затим ми је обећала да ће питати рођаку Сандру, јер је она старија, и у школи похађа предмет који се зове сензуална едукација. Росита је дошла код мене у четвртак, сва тајанствена, добро знам како изгледа када сазна неку тајну, нос јој се набора, а пошто је Грасијела била код куће, чекала је стрпљиво да она оде у кухињу да спреми поховано месо, а онда ми је рекла да је открила значење речи *семен*, и да је то нешто што само одрасли мушкарци имају, не дечаци, а ја сам јој одговорила да ми још увек немамо семен, а она ће на то, не буди магарац, ни сад ни никад, семен имају само мушкарци, они старији, као мој или твој отац, девојчице немају семен, и нећемо га имати ни када будемо бабе, а ја, ех како је чудно, а она, Сандра је рекла да сви дечаци и девојчице потичу од семена, јер та течност садржи ћелије који се зову сперматозоиди, и Сандра је била задовољна јер на часу је научила да сперматозоид се пише са „з“. Када је Росита отишла кући, наставила сам да размишљам о томе и чинило ми се да је тетак Роландо ваљда хтео да каже да је град постао неподношљив због толиких сперматозоида (са „з“) који постоје. И тако сам опет отишла код деде, јер он ме увек разуме и помаже ми, мада не претерано, и када сам му испричала то што ми је Роландо рекао и питала га да ли је истина да је град постао несносан због постојања толиких сперматозоида, деда је почео толико да се смеје да се скоро заценио, морала сам да му дам чашу воде, а ја сам поцрвенела и уплашила сам се да ће се угушити, и да ће ме оставити у тешкој ситуацији. Срећом, брзо се смирио и када је већ могао да говори рекао ми је, између кашљања, да је то што је тетак Роландо хтео да ми каже везано за загађеност атмосфере. Осећала сам се још више постиђено, али у наставку ми је објаснио да је атмосфера ваздух и да у овом граду има превише фабрика и аутомобила, чији дим прља ваздух, то јест атмосферу и то је та проклета полуција, а не семен, као што је писало у речнику, и не би требало то да удишемо, али пошто ћемо умрети ако не дишемо, немамо другог избора него да удишемо сву ту прљавштину. Онда сам рекла деди да ми је сад јасно зашто је мој отац имао прозорчић тамо где је био затвореник, разлог је то што на тамо нема пуно фабрика, ни аутомобила, јер је родбина политичких затвореника сиромашна и немају кола. Деда је рекао да је то тачно и да сам сасвим у праву, и да у свему морамо наћи добру страну. Затим сам га снажно пољубила, а његова брада ме је боцкала више него икад. Пошла сам да пронађем Роситу, а пошто је код куће била њена мајка, која се зове Асунсион, исто као и главни град Парагваја, нас две смо стрпљиво сачекале да она изађе да залије цвеће, да бих ја тада, јако тајанствено, рекла да је рођака Сандра још већи магарац од нас две, јер сам коначно све сазнала, и истина је да не потичемо од семена, него од атмосфере.

(Са шпанској њревели **Беаџрикс Куџи**)

БЕАТРИС, ЈЕДНА ВЕЛИКА РЕЧ

Слобода је једна велика реч. На пример, када се заврше часови, каже се да је неко на слободи. Док траје та слобода неко се шета, игра се, нема разлога да учи. Каже се да је једна земља слободна када било која жена или мушкарац могу да раде шта год пожелеле. Али чак и слободне земље строго забрањују неке ствари. Убиство на пример. Ипак, комарци и бубашвабе се могу убијати, као и краве да би се од њих правило бифтек. На пример, забрањено је красти, иако није страшно задржати кусур када ме Грасијела, моја мама, пошаље да нешто купим. Забрањено је, на пример, закаснити у школу, иако би у том случају требало написати писамце, боље речено Грасијела би требало да га напише, правдајући моје закашњење. Тако каже учитељица: правдајући.

Слобода може значити много тога. На пример, ако неко није у затвору, каже се да је на слободи. Али мој тата је у затвору, а упркос томе налази се у Слободи, јер се тако зове затвор где је смештен већ дуго година. То мој стриц Роландо назива сарказмом. Једног дана испричала сам својој другарици Анхелики да се затвор у коме се налази мој тата зове Слобода и да је мој стриц Роландо рекао да је то сарказам, а њој се та реч толико свидела да је тако назвала маленог пса којег јој је поклонио кум. Мој тата је затвореник, али не зато што је некога убио или покрао, нити зато што је закаснио у школу. Грасијела каже да је мој тата у Слободи, односно да је затвореник, због својих идеја. Чини се да је мој тата био познат по својим идејама. Некада и ја имам своје идеје, али још увек нисам позната. Зато и нисам у Слободи, односно нисам затвореница.

Када бих ја била у затвору, волела бих да и моје две лутке, Тоти и Моника, такође буду политичке затворенице. Волим да заспим грлећи бар Тоти, Монику не толико јер је страшно мрзовољна. Ја њу никада не тучем, понајвише како бих дала добар пример Грасијели.

Ретко када ме је тукла, али кад год то уради пожелим да имам баш много слободе. Када ме туче или грди зовем је Она, зато што се њој не свиђа да је тако зовем. Јасно је да морам да будем скроз шашава како бих је звала Она. Ако, на пример, дође мој деда и пита ме Где ти је мајка и ја му одговорим Она је у кухињи, већ сви знају да сам пошашавила јер када нисам кажем само Грасијела је у кухињи. Деда увек каже да сам испала најшашавија у породици и ја тада будем врло срећна. Ни Грасијели се не свиђа превише да је зовем Грасијела, али ја је тако зовем јер је то једно врло лепо име. Само када је много волим, када је обожавам, љубим и стежем и она ми каже Јој малена, немој ме тако стезати, тада је зовем мама или мамица; тада Грасијела буде ганута и постане врло нежна, мази ме по коси, а то не би радила нити би све било тако лепо када бих је звала мама или мамица за сваку ситницу.

Дакле слобода је једна велика реч. Грасијела каже да није никаква срамота бити политички затвореник као мој тата. Да би се тиме скоро па требало поносити. Зашто скоро? Или је понос или срамота. Да ли би се њој свидело када бих ја рекла да је то скоро па срамота? Ја сам поносна, а не скоро па поносна, на свог тату јер је имао многе идеје, толике и такве да су га због њих затворили. Верујем да ће сада мој тата наставити да добија идеје, али је скоро па сигурно да их никоме неће рећи, јер ако их каже,

када изађе из Слободе да би живео на слободи, могли би га опет стрпати у Слободу. Видите ли како је велика?

*(Са шћанскої йрревела **Аніелина Поїовић**)*

ВАТРОГАСЦИ

Осим што је имао одличан осећај за предвиђање, Олегарио је одувек био поносан на ту своју моћ. Понекада би се на тренутак замислио, а затим би рекао: „Сутра ће падати киша.“ И стварно је падала киша. Други пут би се почешао по врату и најавио: „У уторак ће на лотоу бити извучен број 57.“ И у уторак је стварно извучен број 57. Пријатељи су му се неизмерно дивили.

Неки од њих се сећају његовог највећег поготка. Шетали су се с њим испред универзитета, када је јутарњи ваздух изненада запарало завијање сирене и јурњава ватрогасних кола. Олегарио се готово неприметно насмеши и рече: „Могуће је да се моја кућа запалила.“

Позвали су такси и наложили возачу да пажљиво прати ватрогасце. Запутили су се Улицом Ривера и Олегарио рече: „Готово је сигурно да моја кућа гори.“ Његови пријатељи су га окружили, из поштовања, пријатном тишином.

Ватрогасци су наставили Улицом Переира, а нервоза је достигла врхунац. Када су скренули у улицу у којој је живео Олегарио, његови пријатељи су се скаменили од ишчекивања. Напокон, испред Олегариове куће, која је била у пламену, ватрогасно возило се зауставило, а ватрогасци су мирно и брзо започели припреме. Понекад би са прозора горњег спрата пролетела покоја иверица кроз ваздух.

Сасвим смирен Олегарио је изашао из таксија. Поправио је кравату, а затим, поставивши се као скромни победник, припремио се да прими честитке и загрљаје својих добрих пријатеља.

*(Са шћанскої йрревела **Александра Боїданов**)*

ЛИНГВИСТИ

Након завршних овација које су означиле крај пленарног предавања на националном конгресу лингвистике и сличних наука, лепа стенографкиња покупила је своје оловке и папире и упутила се ка излазу, прокрчивши пут међу стотину лингвиста, филолога, енолога, критичара структуралиста и деконструкциониста, свих оних који су пратили њено грациозно кретање уз дивљење које је било на ивици глосематике. Одједном, разне националне творбе речи попримиле су фонетску валидност: каква синтагма, каква полисемија, какав језички знак, каква дијахронија, какав центар цетерорум, какав зунгенспитзе, каква морфема! Лепа стенографкиња парадирала је

неустрашиво и гордо у тој фонетској џунгли. Једино се могла видети како се осмехује, поласкана, и можда рањива, када јој је млади чиновник, пре него што ће јој отворити врата, промрмљао скоро у ухо: „Лепотице!“

(Са шћанској ирревела **Маја Мијаиловић**)

ДРАГО МИ ЈЕ

Срели су се за шанком у бару, сваки испред своје кригле пива, и прво почели да причају, као што је и нормално, о времену и кризи; онда о разним темама које нису увек смислено повезане. Изгледа да је мршави био писац, а други неки обичан човек. Како није са сигурношћу знао да ли је мршавко књижевник, неки човек је почео да хвали положај уметника, називајући га једноставно привилегијом умећа писања.

Немојте бити сигурни да је писање тако сјајно – рече мршавко – писци такође имају тренутке дубоке беспомоћности у којој долазе до закључка да је све што су написали смеће; вероватно нису у праву, али понекад верују да је тако. Довољно је да вам кажем да сам, не тако давно, објединио сва своја необјављена дела, што је био посао од неколико година, а потом сам назвао свог најбољег пријатеља и рекао му: Види, ово ништа не вреди, али ћеш разумети да је за мене превише болно да уништим своја дела, па те молим да ми учиниш услугу: спали их, закуни ми се да ћеш их спалити, и обећао ми је да хоће.

Дотични човек је био импресиониран тим самокритичним гестом, али није се усудио да пружи никакав коментар. Неко време су ћутали, а онда се почешао по врату и преврнуо криглу пива.

Слушајте, господине – рече не трепнувши – већ дуго разговарамо, а чак се нисмо ни представили, моје име је Ернесто Чавес, трговачки путник, рече и пружи му руку.

Драго ми је – рече други, стискајући га са својим кошчатим прстима, Франц Кафка, вама на услузи.

(Са шћанској ирревела **Јана Сџајић**)

ЛАСАРО

Извесни Ласаро Велес устаде из гроба, скиде полако своју плаштаницу, напусти гробље и запути се у правцу своје куће. Почевши да га препознају, комшије су прилазиле да га загрле, давали су му одећу како би покрио голо тињу, честитали му и тапшали га по кошчатим леђима.

Међутим, како се глас ширио, дочек је био све мање пријатан. Неки човек, који је заузео његово место у филијали поште, оштро га је прекорио: „Твој повратак ме не радује. Тражићеш назад свој посао и можда ће ти га вратити. Дакле, ја ћу остати на

улици. Не заборави да код куће имам петоро уста да нахраним. Више бих волео да одеш.“

Удовица Лазара Велеса, која се након одређеног времена преудала, прекори га: „И, шта сад? Можда желиш да ме осуде због бигамије? Ако желиш да будем срећна, нестани из мог живота, молим те.“

Његов рођак, који је у то време наследио његове четири краве и шест оваца, приговорио му је љутито: „Не очекујеш ваљда да ти вратим оно што је сада законски моје? Одлази, стари, и престани да нас узнемираваш.“

Ласаро Велес одлучи да не пође даље. Штавише, поче да се удаљава, и враћајући се истим путем којим је и дошао, поче да скида одећу коју су му на почетку дали.

Напокон, један стари пријатељ, који га је препознао и који му ништа није замерио (можда јер ништа није ни имао), приближи се и упита га: „И, сад? Куда ћеш?“ А Ласаро Велес му одговори: „Да пронађем своју плаштаницу.“

*(Са шћанској ѿревела **Тамара Косановић**)*